

PROLOGAS

Snorheimas, 794 m. po Kr., kovas

Alrikas klampojo per kruviną sniegą, užklojusį takus tarp trobų. Šiandien naktį Snorheime prasidėjo apyrankių* šventė. Kas devyneri metai dievai reikalavdavo devynių skirtingų patinų galvų, tad dabar ant kablių kaboją nukirstos avinų, kuilių ir jaučių – kaimiečių auginamų gyvulių – galvos. Kaimo kariai ir medžiotojai parsinešė ir pavojingesnių trofėjų. Šalia Alriko trobos ant nuplikusios guobos žvarbiame vėjyje suposi devynios lokių galvos. Jo kaimynas ir svainis Sitrikas Šilkabarzdis nudobė devynis vilkus. Kad ir kokios buvo tos aukos, naminės ar laukinės, dabar visos kadaravo virš slenksčių ir varvino kraują ant žmonių, šmirinėjančių ten ir atgal pro duris ir paliekančių kruvinus pėdsakus sniege. Tarp visų trobų nutįso raudoni takai. Vėjų pjovėjas dievas Odinas† turėtų būti patenkintas.

– Gal Surturas pagaliau priims mane į komandą? – paklausė Sitrikas, žingsniuojantis šalia Alriko, abiem artėjant prie kelionės

* Šventė, kai mūšyje pasižymėję kariai apdovanojami auksinėmis ir sidabrinėmis apyrankėmis. (Čia ir toliau – vert. past.)

† Odinas skandinavų mitologijoje – vyriausiasis dievas, karo ir išminties dievas. Gyvena Valhaloje, puotauja su mūšiuose žuvusiais kariais.

tikslo – halės* kaimo gale, kurioje šeiminkavo Snorheimo jarlas† ir karo vadas Surturas Juodasis.

Alrikas iš viršaus dėbtelėjo į Sitriką. Jo svainis buvo mažas kaulėtas vyriokas, per žiemos badmetį visai sulysęs. Ant skruostų nežėlė joks plaukelis, ant smakro – vos keli menki, todėl ir gavo Šilkabarzdžio pravardę. „Sitrikas – puikus medžiotojas, – galvojo Alrikas, – bet ne tokiam sudžiūvėliui pakelti kalaviją, juo labiau juo mosuoti. O kai „Visunduras“‡ išplauks į atvirą jūrą, tai, žiūrėk, dar ir susižalos.“ Tačiau Sitriko gyslomis tekėjo toks pats kraujas kaip ir Alriko žmonos Katlos, taigi jei myli žmoną, turi mylėti ir jos brolių.

– Galbūt, – atsakė Alrikas. – Surturui labai patinka berniukai, pats žinai, tad, galimas daiktas, jarlas paims tave ne į savo laivą, o į halę, ir pareikalaus jam tarnauti.

Sitrikas sukikeno, bet Alrikas pajuto, kad svainis išsigandęs.

„Ech, Sitrikai, – pagalvojo, – jeigu bijai net savo jarlo, kaip bus, kai teks pulti frankų kaimą?“

– Manai, tai tiesa? – Sitrikas iškvėpė palšą debesėlį. – Na, kad Surturas atsirenka belaisvius berniukus, prievartauja juos ir paskui nužudo.

– Tik pažiūrėk, jarlo halė jau šventiškai apšviesta, – nukreipė kalbą Alrikas, mostelėdamas į statinį, prie kurio jiedu artėjo.

Aplink masyvių rąstų sienas į žemę buvo sukalti mediniai stulpai. Ant jų liepsnojo deglai, apšviesdami pastatą ir nuspalvindami jį papuvusių vaisių spalva.

– Nagi, atsakyk, Alrikai! – neatstojo Sitrikas. – Jarlas Surturas prievartauja berniukus, taip? Ar dėl to jis iki šiol neturi palikuonių? Na, kad...

* Halė – vienaukštis pastatas su didele sale, paprastai visuomeninis.

† Jarlas – didikas, kaimo galva. Žr. paaiškinimą glosarijuje knygos gale.

‡ „Stumbras“ (sen. norveg.).

– Užsičiaupk, kvaily! – sušnypštė Alrikas. – Jeigu kas išgirs, ir tavęs lauks toks pat galas kaip anų, – jis parodė į stulpą šalia halės vartų.

Prie to stulpo Surturas vasarą pririšdavo lokį ir geriausiems kariams liepdavo su juo grumtis. Alrikui nugaroje buvo daugiau randų nuo žvėries nagų nei plaukų juodoje barzdoje.

Šiandien prie stulpo buvo pririšti žmonės – devyni berniukai belaisviai, Surturo užgaidų tenkintojai, spėję atsibosti jarlui. Jie vis dar buvo gyvi ir mėgindami sušilti šliejosi kits prie kito. Tačiau netrukus šaltis įveiks juos, dar nepasibaigus šventei visi pavirs į ledą tose kilpose ir dievų maldaus mirties. Bet mirs ne nuo šalčio, o kai Surturas nukirs jiems galvas, kad galėtų palaistyti žemę prieš halę jų krauju, kaip to reikalauja dievai per apyrankių šventę. O jie reikalauja devynių galvų, tinka ir žmogaus.

Jiedviem einant pro berniukus Sitrikas stabtelėjo, bet Alrikas nutempė jį prie atlapotų halės durų.

Halėje liepsnojo laužas didumo sulig vyro ūgiu, į visas puses svaitydamas kibirkštis. Tai ugnies dievas Lokis* kumščiaavo savo vaikus. Kur pažvelgsi, pasieniais visur stovėjo suolai. Tarp susirinkusiųjų Alrikas pamatė ir laivų įgulas – „Visunduro“, „Audrų milžinės“, „Auksinių karčių“ ir „Rifų siaubūno“ jūrininkus. Buvo čia ir nematytų veidų, ir visi jie – vyrai iš kitų kaimų, kitų laivų – su viltimi sužiuro į Alriką. Šiuos žmones čionai sukvietė jarlas, trokštantis dar daugiau šlovės. Pagal paprotį galingiausio kaimo vadui derėjo apdalyti kaimynus dovanomis, kad šie nesijaustų įsipareigoję. Taiką tarp kaimų užtikrindavo gausios vyno ir mėsos atsargos, o už bronzines ir sidabrines apyrankes galėdavai nuspirti ne tik ranką su kalaviju, bet ir kraują to, kuris tą kalaviją laikė. Ir vis dėlto tai tebuvo išmalda, palyginti su dovana, prieš

* Lokis – pusiau dievas, pusiau milžinas, kraujo brolybės priesaika susijęs su vyriausiuoju dievu Odinu. Klastingas. Dažnai tapatinamas su ugnimi. Žr. glosarijuje.

dvi dienas jarlo įteiktą Alrikui: dantytu šalmu, auksine vėliava, šarvais* ir aštuoniais arkliais su puošnėmis kamanomis ir meistrų darbo balnais. Šį vakarą Surturas paskelbs, ko nori mainais už tokį dosnumą. Ir girdint dviem šimtams porų ausų Alrikui teks prisiekti, kad viską įvykdys.

Halėje nebuvo nieko moteriško, čia šurmuliavo vieni vyrai. Lygiai tokios – vyriškos – šiandakt buvo ir aukos, ir visa kita: kariai dainavo žemais balsais, dvokė aitriu prakaitu ir sudvisusiu oru, šokėjai strypčiojo kaip ožiai. Turbūt net halės sienų rąstai būtų buvę vyriški, jei medžiai būtų turėję lytį.

– Alrikas čia! – suriko kažkoks vyras, apžiodamas didelį gabalą keptos mėsos.

Šurmuly s pritilo. Alrikas paniuro. Jis troško išgerti midaus ir apsvaigti, o tada jau tegu Surturas skelbia jį savo vasalu. Tačiau jarlas buvo nepėsčias, gyveno ir veikė taip, kaip švaistydavosi kirviu: mikliai ir taikliai.

Jarlas susiraukęs sėdėjo ant atskiro suolo halės gale. Jis buvo tamsiaplaukis, veido oda išsausėjusi, virš antakių smarkiai paraudusi. Prieš jį stovėjo stalas, vienintelis visoje patalpoje, ant stalo parversta gulėjo sidabrinė taurė. Išsiliejęs midus kapsėjo į balutę ant žemės. Jarlui iš šonų sėdėjo du jaunuoliai ir trynėsi į kailius, kuriais jų šeimininkas buvo apsigobęs pečius. Vienas jaunuolis pasilenkė ir nulaižė taukus jarlui nuo lūpų.

Halės šeimininkas atsistojo ir kumščiais atsirėmė į stalą.

– Alrikai! Kur užsibuvai? – subliuvo. Jam būdavo pramoga gluminti savo vyrus.

Alrikas davė ženklą Sitrikui, ir susipratęs svainis mikliai įsimaišė tarp svečių. Pats Alrikas žengė į halės vidurį ir sustojo tarp dviejų atraminių stulpų. Stulpai buvo keturkampiai, nuo apačios iki viršaus išpuošti raizžiniais, vaizduojančiais siužetus iš sagos

* Žvyneliniai šarvai. Žr. ten pat.

apie Sigurdą*. Tas didvyris taip patiko Surturui, kad šis net ėmė vaizduotis esąs Sigurdo palikuonis.

Alrikas atsirėmė delnu į vieną iš stulpų ir pirštais užčiuopė raižinį, kur Sigurdas mėgina sužvejoti Midgardo gyvatę†. Pabaisa taip stipriai tempė virvę žemyn, kad Sigurdas net pramušė koja laivo dugną.

– Aš rūpinausi jarlo saugumu per šventę, – ramiai prakalbo Alrikas. – Pergrupavau laivų sargybą, kaimą saugančius girtus sargus pakeičiau blaiviais, užgesinau deglus prie tvartų, kad priklausiam arklininkui netektų pabodus kaitintis ant liepsnojančių šiaudų. Geriau tegu lieka gyvas ir sulaukia tavo bausmės. Dovanok, kad pavėlavau. – Jis atitraukė delną nuo stulpo ir iškėlė ranką. Drabužio rankovė nuslydo žemyn, ir trys įvijos apyrankės iš aukso ir sidabro sublizgo kiek žemiau peties. Jos kaip gyvatės buvo apsvijusios ranką, lyg norėtų sutramdyti pūpsančius neklusnius raumenis. Tačiau po oda pulsavo tokia gyvybė, kad būtų buvę sunku pasakyti, kas nugalės, raumenys ar metalas, valdovas ar vasalas.

Surturas šnairomis dėbtelėjo į apyrankes. Jis pats padovanojo jas Alrikui prieš metus, kai jie grįžo iš Lindisfarno‡. Tąsyk Surturas buvo paskyręs Alriką vyriausiuoju flotilės kentmanu§. Šiandien bus žengtas dar rimtesnis žingsnis.

– Alrikai! – vėl subliuvo Surturas, taškydamasis seilėmis ir midumi. Kalbos ir dainos kaipmat nutilo. – Aš mačiau, kaip tu valdai laivą, kuriame nebeliko nei burių, nei komandos. Aš girdėjau, kaip tu dainavai po skydais prie apsiausto miesto vartų.

* Sigurdas (Zygfridas) – legendinis didvyris, drakonų nugalėtojas, pagrindinis Volsungos sagos ir Nybelungų giesmės veikėjas.

† Pasaulio gyvatė Jormungandas. Ji tokia milžiniška, kad uodega apsvijusi visą pasaulį.

‡ Lindisfarnas – sala Šiaurės jūroje, netoli Anglijos krantų.

§ Laivo šturmanas. Žr. paaiškinimą laivybos žodynėlyje knygos gale.

Aš suskaičiavau, kiek priešų nukovei viename mūšyje. Tu – geriausias iš visų mano vyrų!

Alrikas pagarbiai nulenkę galvą.

– Bet ar tu – pats ištikimiausias? – toliau kalbėjo Surturas. – Ar tarnausi man toliau, jei duosiu tau valdžią? O gal sudraskysim vienas kitą kaip du vilkai, besigrumiantys, kuris vadovaus gaujai?

Alrikas tylėjo. Jis jautė, kad dabar pavojinga žadėti ištikimybės Surturui, šis kaipmat užuos klastą.

– Nieko nesakai? Vadinasi, ir pats nesi tikras. – Jarlas priėjo prie sienos, ant kurios buvo sukabinti kovos kirviai. Paėmęs vieną užsimojo ir lyg tikrindamas du kartus energingai perkirto orą. – Negi dėl to man teks atsisakyti tokio gero kentmano? Na jau ne, priešai mane išjuoktų. Ir pavaldiniai. Todėl nutariau išsiųsti tave. Ar girdėjai apie Horviko valdas?

Kur tau Alrikas negirdės! Juk jis pats užkariavo jas savo ir Surturo garbei. Dvejus metus puldinėjo, niokojo, degino, kol Horvikas nebeatlaikęs pasidavė. Kai Surturas išdidžiai įžengė į Horviko halę, Alriko batas jau buvo prispaudęs senį kunigaikštį prie žemės. Surturui teliko leisti aštriam savo kirviui pabučiuoti Horviką į kaklą.

– Taip, tu girdėjai! – vyriausiojo kentmano mintis nutraukė Surturas. – Atiduodu tas valdas tau. Bet valdyti turėsi taip, kaip liepsiu aš. Kaip mano vasalas. Ką atsakysi, Alrikai Kantrusis?

Alrikui magėjo papurtyti galvą, pasakyti Surturui, kad jo, Alriko, namai – Snorheimas, kad čia gyvena jo draugai, jo šeima, kad jis mieliau rinktųsi gėdingą šiaudinę mirtį* lovoje, nei atsi sveikintų su tėvyne. Bet argi jam leis rinktis?

– Prisiekiu dešimčia tūkstančių žuvusiųjų Brovalos mūšyje†, aš

* Garbingiausia mirti – žūti kovos lauke.

† Danų istorikas Saksas Gramatikas rašo, kad Brovalos mūšis vyko apie 770 metus, jame Švedijos karalius Sigurdas Hringas įveikė danų karalių Haroldą Karo Dantį. Tame mūšyje dalyvavo kuršiai ir aisčiai.

būsiu tavo vasalu! – ištarė jis lediniu balsu. Tai buvo drąsūs žodžiai, bet kūnas nuėjo pagaugais. Alrikas žinojo, kas dabar nutiks.

Svečiai santūriai sužė nekantraudami, bildindami suolus. Surturas su kirviu rankoje žengė prie Alriko.

– Už tai ir susimokėti esi pasiryžęs, ar ne?

Alrikas pažvelgė Juodajam tiesiai į akis. Jarlo akys dar nebuvo apsiblaususios nuo midaus ir apsirijimo, taigi smūgis bus taiklus.

Alrikas linktelėjo, ir tą pat sekundę jarlo kirvis įsmigo į stulpą ten, kur rėmėsi kentmano ranka. Kirvis buvo aštrus, o smūgis taiklus, tad skausmo Alrikas nepajuto, ir vis dėlto keliai sulinko ir jis parkrito ant žemės tiesiai jarlui po kojomis. Dėbtelėjęs į dešinę ranką pamatė, kad nebėra dviejų pirštų. Ką gi, galėjo būti ir blogiau. Surturas negarsėjo gailestingumu savo pavaldiniams.

Vyrai ant suolų ėmė laidyti juokelius. Kažkas atnešė kibirą su sniegu ir pastatė šalia Alriko. Šis įkišo ranką ir pajuto, kaip šaltis ima kovoti su ugnimi, vis labiau deginančia žaizdą. Sniegas kibire nusidažė raudonai.

Alrikas sveikąja ranka nusivalė varvančią nosį. Pamėgino atsisoti. Pavyko tik iš antro karto.

Surturas žiūrėjo į jį susiraukęs, vis dar nepatenkintas.

– Kaip sakiau, tu, Alrikai, esi geras kovotojas, puikus kentmanas ir išmintingas strategas. Todėl kad ir kiek turėtum pirštų, dešimt ar vieną, aš tavim nepasitikiu.

Ko tas Surturas iš jo nori? Alrikas pašnairavo į svainį. Sitrikas atrodė sunerimęs.

– Jei tu ketini būti mano vasalu, o kad ketini, pats sakei, man reikia garantijų. Ko nors, kas užtikrintų, jog nesusidėsi su mano priešais. Kad klausysi mano įsakymų ir mokėsi man duoklę. Todėl aš paimsiu įkaitais tavo sūnus. Ingarą ir Bjorą, atrodo, tokie jų vardai. Jie gyvens mano halėje ir bus auklėjami kaip kariai. O tu būdamas toli nuo čia garsinsi mano vardą, neši šlovingą žinią į mano priešų namus.

Alrikui lyg kas peiliu smeigė į širdį ir ji susitraukė kaip oda šaltyje. „Surturai! – pagalvojo jis. – Klatingasis Lokis, palyginti su tavim, yra kvailys. – Jis palengva ištraukė ranką iš kibiro su sniegu ir nutrenkė kibirą ant grindų. – Jei būtum tai pasakęs prieš mane sužalodamas, būčiau išsyk nudėjęs tave. Bet dabar esu priverstas paklusti. Tiksliau, nuduoti, kad paklūstu.“ Įsiutęs Alrikas nudelbė akis į grindis. Ne, šitam ištvirkėliui jis nepatikės Ingvaro ir Bjoro.

– Kentmane, – kreipėsi Surturas, – nagi pasakyk, kad duodi man savo vaikus.

Halėje tapo tylu, lyg ją būtų užklojęs sniegas ar sustojęs laikas.

Alrikas jautė, kaip iš žaizdos plūsta kraujas. Mėgindamas jį sustabdyti, jis labiau užveržė apyrankes. Ir kaip dabar bus? Ar išlaikys kardą rankoje? Ar susidoros su tokiais kaip Surturas?

– Ne, – ištarė jis garsiai. – Mano sūnų tu negausi.

– Taip ir maniau! – užvertęs galvą sušuko Surturas. – Vos tik nusegu geležinį antkaklį, tu kaipmat griebi mane už gerklės. – Jis sviedė kirvį Alrikui po kojomis. Kirvio ašmenyse atsispindėjo ugnis ir atrodė, kad ginklas liepsnoja. – Štai kas: šiandien naktį vienas iš mūsų iškeliaus į Valhalą*. Pakelk kirvį, arba paskersiu tave kaip paršą.

Alrikas pagalvojo apie „Lavonų rijiką“, geriausią savo kardą, atremtą į lovą namie, mat ateiti pas jarlą ginkluotam buvo užginta. Kita vertus, net spausdamas delne patikimas kriaunas vargu ar įveiktų Surturą.

Jis pasilenkė ir sveikąja ranka paėmė kirvį. Jo kairė buvo įpratusi laikyti skydą arba smogti priešui, bet ne mikliai švaistytis ginklu.

Ūmai kažkas šoko ant Surturo ir pargriovė jį ant žemės. Jarlas sukriokė, ir du vyrai ėmė raičiotis ant grindų. Nustebęs Alrikas pamatė švysčiojant geltoną Sitriko Šilkabarzdžio apsiaustą.

– Alrikai, bėk! – suriko Sitrikas.

* Valhala (sen. isl. *valholl* – anapusinio pasaulio menės) – žuvusiųjų buveinė Asgarde.

Kažkieno rankoje sublizgo durklas, sudundėjo virstantys suoliai – svečiai skubėjo palaikyti savo vado.

Alrikas nešoko gelbėti Sitriko. Svainiui vis tiek galas. Tačiau Katlą ir vaikus apsaugoti spės, tad palikęs Sitriką galuotis puolė pro duris. Kai pasikišęs sužalotą ranką po pažastimi lėkė pro aukų stulpą, jam pasivaideno, kad prie stulpo prirakinta visa jo šeima. Laimė, šaltas oras kaipmat prablaivė protą.

Kaime buvo tyku. Vienur kitur pro langines skverbėsi švieselės, dvokė prisvilusiais žuvų taukais, bet vienišas bėglys nesutiko jokios gyvos dvasios. Kruvinu taku pasiekęs savo namų duris Alrikas lengviau atsiduso – troboje irgi buvo ramu. Surturas nespėjo atsiųsti kurio nors iš savo karių. Alrikas sveikąja ranka pastūmė duris.

Katla sėdėjo ant lovos krašto ir kurstė ugnį židinyje. Berniukai įsirausę šiene miegojo medinėse dėžėse, atstojančiose lovas. Alrikas kurį laiką stovėjo ir mėgino įsiminti tai, ką regį. Žinojo, kad jo šeima dar negreit ras panašų stogą virš galvos.

– Kas atsitiko? – Katla pašoko ir palietė plaštaką, kurią Alrikas vis dar laikė pasikišęs po pažastimi. Raudoni jos plaukai paglostė jam ranką.

– Vaikai! – iškošė pro dantis Alrikas ir tik dabar pajuto, kad gerklė surakinta. – Turim kuo greičiau iš čia nešdintis.

Katla nieko neklausinėjo. Iškėlė iš dėžės Ingvarą – berniukas buvo mažas ir lengvas – ir netrukus su vaiku ant rankų jau stovėjo prie durų. Alrikas su liūdesiu pažvelgė į savo kalaviją prie sienos. Deja, dabar jis teturi vieną ranką, tad paneš tik Bjorą. Šitas sūnus daug sunkesnis už aną, Katla net visai mažiuką vos pakeldavo.

Po minutės šeima jau skubėjo į pakrantę, kur prieplaukoje stovėjo laivai.

I DALIS

Ledas iš ugnies
828 m. po Kr., sausis

1 SKYRIUS

Rivo Altas, dožo* rūmai

La gūnoje šeimininkavo sausio žvarba. Tačiau kai dožas įsitvėrė sunkios vilnonės užuolaidos, jo rankos drebėjo ne nuo šalčio. Jis pažvelgė pro plyšį į kiemą. Ten buvo jūra veidų ir sklandė baisus dvokas.

Dožas pasuko galvą į salę ir nusibraukė prakaitą nuo kaktos.

– Kas bus, jeigu jie manęs nenorės? – paklausė. Jo balse buvo justis nerimas.

– Ogi nieko nebus, Justinianai, – atsiliepė plačiapetis vyras su tokia plonyte barzda, jog atrodė, kad ji nupaišyta paukščio plunksna. – Nagi, eikit pas juos! – paragino piktai žybtelėjęs akimis. – Pasirodykit žmonėms. Tegu jie patvirtina, kad jus išsirinco. Jūsų pirmtakai elgėsi lygiai taip pat.

Salėje esantys kiti šeši tribūnai† apsupo tuodu ir patvirtindami sulinksėjo galvomis. Tačiau dožas, aukštas liesas vyras, nepajudėjo. Stovėjo įsitvėręs užuolaidos, o rankos drebėjo taip, kad odinis užuolaidų apsiuvas brūžavo į mozaikines grindis. Kieme susirinkusi minia šurmuliavo vis garsiau.

* Dožas (it. *doge*, lot. *dux* – vadas) – Venecijos respublikoje (VII a. pab.– XVIII a.) vadovo titulas.

† Aukštesnieji valdžios pareigūnai.

– Meluojat, Buonai, – dusliu balsu ištarė dožas. – Visi mano pirmtakai mirę, visi iki vieno. Apakinti, viešai nuteisti arba tiesiog užmušti. Nes žmonės jų nemėgo. Argi ne tiesą sakau?

Tas, į kurį jis kreipėsi, paniekinamai prunkštelėjo.

– Na, jeigu dėl to jums bus lengviau išeiti pas pavaldinius, tada taip, kalbat tiesą. Bet jūsų, Justinianai, atveju, viskas bus kitaip.

Salės gale stovinti Matelda nebeištvėrė, prasibrovė pro tribūnus, stengdamasi neužkliudyti išsikvėpinusio Buono, ir žengė prie tėvo. Būtų mielai jį apkabinusi ir paguodusi, bet susilaikė, nes toks elgesys būtų sumenkinęs dožo autoritetą kilmingųjų akyse. Paties dožo akyse irgi.

– Tavo pirmtakai buvo skystablauzdžiai, – prabilo Matelda. – Visi troško tik vieno – pagausinti savo turtus. Tačiau tu – ne jie, tu – Justinianas Partecipacis. Tu padarysi Rivo Altą lagūnos miestų centru ir užbaigsi frankų ir bizantiečių ginčus dėl mūsų žemių. Tu patenkinsi jų reikalavimus, ir mes tapsime laisvi, mūsų laivai galės gabenti į lagūną turtus iš svetimų kraštų. Eik pas savo pavaldinius ir pasakyk jiems visa tai. Ir jie pamils tave lygiai taip pat, kaip tave myliu aš.

Mateldos tėvas kilstelėjo galvą.

– Tu būtum geresnis dožas negu aš, daug geresnis, – pasakė dukrai ir atsiduso. – Na, gerai, pamėginsiu, – ir ryžtingai praskleidęs užuolaidas žengė į siaurą balkoną.

Minia kieme nuščiuvo. Keli šimtai porų akių nukrypo į dožą su smailu kornu* ant galvos, išispoksojo į liesą figūrą, apsigobusią geltonais šilkais, su mėlyna gėlėmis išsiuvinėta juosta per petį. Tuo metu dožas nužvelgė būsimus pavaldinius. Arba budelius.

– Rankas! – šnipštelėjo Matelda, stovinti už užuolaidos.

Justinianas tradiciškai atsuko į minią delnus, duodamas suprasti, kad bus paklusnus.

* Dožo galvos apdangalas. Žr. glosarijuje.

– Kalbėk! – paragino dukte. – Apie tai, ką aš tau ką tik sakiau... – Ji jau ketino pakartoti savo žodžius, bet kažkas čiupo ją už rankovės ir patraukė nuo užuolaidos.

Akiplėša, išdrįšęs ją paliesti, buvo Buonas Malamokietis. Matelda riktelėjo ir įspyrė jam.

– Cit, mergaite! – sušnypštė Buonas. Jis buvo su juodu apsiaustu, išsiuvinėtu tviskančiomis Malamokiečių šeimos spalvomis. – Gal nori, kad tie prasčiokai sužinotų, jog dukte nurodinėja jų dožui, kaip valdyti kraštą?

– Jeigu sužinotumėt, ką aš galvoju apie jus, tribūne, miegot nebegalėtumėt, – atšovė Matelda ir pamėgino apeiti Buoną.

Tą minutę jos tėvas balkone kreipėsi į minią.

– Rivo Alto žmonės! – sušuko jis drebančiu balsu.

Matelda užsimerkė ir mintyse ištarė žodžius, kuriuos tuoj pakartos tėvas: „Šitas miestas taps lagūnos salų centru. Bizantiečiai, frankai ir langobardai* nebeilgai čia viešpataus.“ Tačiau balkone buvo tylu. Ką tėvas ten veikia? Na, drąsos jam visada trūko, bet juk žinojo, jog, kaip ir pirmtakams, teks pasirodyti tautai. Ir kad minia nulems, gyvybė ar mirtis. Jeigu prastuomenė tylės, tai reikš, kad ji nepriima dožo. Jeigu ims šūkauti, vadinasi, miesto galva išrinkta. Kas tai bus – pergalė ar pralaimėjimas, spręs druskos virintojai, žvejai, kubiliai, akmenskaldžiai, auksakaliai, račiai.

Mateldos tėvas balkone vėl prabilo, ir dukters gyslose sustingo kraujas.

– Ką man padaryti dėl jūsų, valdiniai? – į žmones kieme kreipėsi dožas. – Kad ir ko prašysit, pasirūpinsiu, kad gautumėt. Nes aš esu jūsų dožas. Nes jūs turite mylėti mane.

Kalbos salėje nutilo, Buonas Malamokietis išpūtes akis pažvelgė į Mateldą. Du tribūnai puolė prie balkono durų, bet pasukinę akimirką sustojo, nes kištis buvo jau per vėlu.

* Langobardai (lombardai) – viena iš germanų genčių, kilusi iš Šiaurės Europos.

Kieme per minią nuvilnijo murmesys. Paskui visiems atsirišo liežuviai.

– Atleisk mus nuo mokesčių! – suriko kažkas.

– Paleisk iš belangės Tomazą! – pareikalavo kitas.

Kažkoks žmogus pageidavo būti paskirtas druskos virintojų meistru, keletas kitų užsigeidė vergių iš Etiopijos, dar kažkas troško Bizantijos imperatoriaus galvos. Kažkoks šmaikštuolis pareiškė: „Kartą per mėnesį kanalais tegu teka vynas“, ir minia pratrūko kvatoti.

Suglumęs Justinianas apsidairė, akimis ieškodamas dukters.

Mateldai dingtelėjo, kad tėvas panašus į paukštį. Tik šjkart ne į plėšrų dangaus valdovą, kokį jį vaizduodavosi anksčiau, o į nupesiotą žvirblį. Ji sugniauzė kumščius.

– Praleisk mane, kol jie nepaskandino tėvo lagūnoje, – iškošė ji pro dantis, žiūrėdama į Buoną.

Tačiau tribūnas jos negirdėjo, nustėręs spoksojo į balkoną, kur brendo dar viena Veneto* politikos katastrofa.

Matelda nutarė nebesislėpti už užuolaidos. Ji žengė į balkoną ir atsistojo šalia tėvo.

Minia sužžė ir pratrūko švilpti.

– Ei, gal naujasis dožas nori padovanoti mums savo dukterį?! – suriko kažkas kimiu girtuoklio balsu.

– Ką čia veiki? – išsigando Justinianas. – Gal protas pasimaišė, apsaugokit, šventieji.

Mateldos veidas nušvito. O taip, šventieji! Elegantiškai, kaip būdinga merginai, gimusiai lagūnoje, ji pamojavo miniai ir pasiuntė bučinį. Persisvėrė per turėklus ir kažką ėmė kalbėti gimtojo miesto žmonėms, šurmuliuojantiems apačioje.

– Šventąjį? Parūpinti šventąjį?! – suplonėjusiu balsu rėkė įsiutęs Buonas. Jo veidas buvo raudonas, gyslos smilkiniuose išsi-

* Venetas – regionas šiaurės rytų Italijoje. Žr. glosarijuje.

pūtusios. – Gal visai proto netekot? Tai neįmanoma! Lengviau būtų parūpinti jiems nubių vergių ir vyno pripilti į kanalus.

Nuįausdami katastrofą susirinkusieji skubiai perėjo į pasitarimų salę, kurios sienos buvo nukabinėtos lagūnos miestų vėliavomis, kur stovėjo sulenkiamos kėdės, padirbdintos iš riešutmedžio ir kumeliukų odų, tik ir laukiančios, kada galės pasitarnauti kilmingiems pasturgaliams. Tačiau sėstis nė vienas iš tribūnų nesukubėjo, jie sunerimę blaškėsi po salę. Vienintelis dožas sudribo ant kėdės ir kumščiu pasirėmė smakrą. Matelda atsistojo jam už nugaros ir ramindama uždėjo rankas ant pečių.

– Be reikalo niršate, Buonai, – prabilo ji ramiu balsu. – Taip, aš pažadėjau venetams* šventąjį. Tačiau ne bet kokį, o ypatingą.

– Šventasis Morkau! – sudejavo tribūnas Faljeris, vienos iš trijų galingiausių šeimų lagūnos miestuose galva. – Kodėl būtinai prireikė šventojo Morkaus†?

– Nes jis išgelbės mano tėvui gyvybę, – atšovė Matelda.

Tėvas palietė jai ranką, ir duktė užsičiaupė.

Justinianas sunkiai pakilo nuo kėdės.

– Kaip jau sakiau, – nusiminięs prašneko jis, – aš nesu tinkamas eiti dožo pareigų. Tam reikia žmogaus, tvirto kaip romėnai. O aš – paprastas venetas. Bus geriau, jei rinksiuosi tremtį. Bent jau gyvas liksiu. Tegu ir neilgam.

Kai kurie tribūnai klausėsi jo nudelbę akis. Buonas spoksojo pro langą.

– Nieko nebus, – pasakė Faljeris. – Ir visi tai žinom.

– Jūsų tėvas buvo dožas, todėl ir jūs privalot tapti dožu, – ištarė Marčelas, Oro dinastijos atstovas. – Tik jeigu tėvas yra dožas, paskui ir sūnus, kaip jūsų atveju, pagaliau bus galima pasiekti, kad tas titulas tapėtų paveldimas.

* Veneto gyventojams.

† Šventasis Morkus evangelistas – vienas iš Šventojo Rašto autorių (Evangelija pagal Morkų). 68 metais mirė kankinio mirtimi.